

גד א מיי פ"ה מהל' בית המדרש הלכה ח סמג לאון כ"ג
גה ב [השטת הרמב"ם ומלחמי שהמ"ל פ"ט מהל' על המקדש דין ו' תמה על זה]:

תורה אור השלם

1. והנה גם צדוק וכל הלויים אתו נשאים את ארון ברית האלהים ויצקו את ארון האלהים ויעל אביתר עד תום כל העם לעבור מן העיר: שמואל ב טו כד
2. והיה לדרש אלהים בימי זכריהו המבין בראת האלהים ובימי דרשו את ה' הצליחו האלהים:

3. ויאמר התרשטא לתם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד יצאו בהן לארורים ולהמייס: עירא ב סג
4. והבית בהבנתו אבן שלמה וקצת נבנה ומקבות ודרון כל כלי ברזל לא נשמע בבית הבנתו: מלכים א ו ז
5. כל אלה אבנים יקרות כמדת גזית מגזרות במגרה מבית ומרחץ ומקדש עד התפוחות ומרחץ עד החצר הגדולה: מלכים א ו ט
6. מעשה חרש אבן פתודי חתם הפתח את שתי האבנים על שמה בני ישראל סטבת משבצות הקב תעשה אתם: שמות כח יא
7. והטור הרביעי תרשיש שהם וישפיה מסבות משבצות הקב במלואותם:

8. וזך וטלם ובעלות: הושע טו כד
9. בבוא הזיפים ויאמרו לשאלו הלא נדוד מסתתר עמנו:
10. כי מי בז ליום קטנות ושמחו וראו את האבן הבדיל ביד זרובבל שבעה אלה עניי ה' המה משוטטים ככל הארץ: זכריה ד י

לענין רש"י

מש"א ניש"א. חיבה קטנה.
אצטליי"ר [אינפלירן]. להתנחם.
ברשק"א [ברישק"א]. חלה-רשב.

הרחיבה שאלו נפשה. לאחר שהציאו חמש פורעניות הללו לעולם סופן נופלין בגיהנם: **זימנין סליק.** פעמים (ס) עולים צידם שנענים ופעמים שלא עלה צידם שהרי כשצרכו דוד מפני אכזלום יאל מירושלים שאל לדוק צאורים ותומים ועלתה לו שהציבוה ושאל אציתר ולא עלתה לו שנאמר ויעל אציתר שנסתלק מן הכהונה והכי שלא נענה צאורים ותומים והכי תניא בסדר עולם גבי ארון וצנרתו מפני אכזלום יאל עמו עד שעלה במעלה הזיתים ונשאל צאורים ותומים ונסתלק אציתר מן הכהונה גדולה נכנס לדוק תחתיו כדכתיב (שמואל ב הארון וגו'): **צימי זכריהו.** והוא צנו של יהודע"ט שהיה צימי יואש: **ערי מגרש.** ערי לויים שהטעינו הכתוב מנגרשות: **עד עמוד כהן וגו'.** אלמנה הוו אורים צנית שני: **אמור לו.** לא שהיו אורים ותומים אלא כאלו שאומר לחזירו כו'. אלמנה כל ימי המקדש ראשון הוו: **דסניא.** חגי זכריה ומלאכי נקראו אחרונים: **שמעון וישמעאל.** רבן שמעון שהיה נישא ורבי ישמעאל בן אלישע"ט כהן גדול שהרגתם (ס) מלכות ויו: **לחיצא.** שעתידין ליהרג בחרב: **לקטלא.** לשאר מיתות כגון רבי עקיבא שסקרו צשרו במסריקות פיפיות של ברזל כדלמך צצרכות (ד' ס' ס') * ור' חנניה בן מרדיון ששקרו רבי יהודה בן צבא ולונציות של ברזל כדלמך צנסהדרין (ד' י' ד'): **שאין מספידין על רוגי מלכות.** מלימת המלך לפיך מיתו צידם: **זכרים כספן.** כמשמען אבן שלמה מסע כמה שהסיעה מן ההר ולא סיתמה שז ככלי ברזל: **והלא כזר נאמר מגורות צמניה וגו': שמי נמאי אשא.** דלמך"י צנס"י גיטין (ד' ס' ס'). שהציאו שמיר ע"י

אשמדאי מלכא דשדאי: **אננים הללו.** שצאפוד וחסן: **פסוחי חוסם.** חקק משמע: **צמלוואוסם.** שיהיו שלמות שלא יחסרו מהם כלום: **ומראה להם שמיר.** על פני הדיו (ס) כחריץ האות: **איטני של אכר.** גוצמא מש"א צלע"ז: **שיא פרנדא.** מין משי הוא: **סלם לפה על גבי נפה.** מרוב שומנה מדבקת צדופני נפה ודומים לעיסה חיה שילושה ציין כו'. נופת דבק הנפה נופים שצפה: **סאי ככרות הנדקום כו'.** שהיתה צרכה מנויה צעיסה וכשמדבקין ככרות צדופני המגור אחת צדופן זה ואחת צדופן זה שכנגדו והן תפוחות אלפליי"ר צלע"ז עד שמגעת פני זו לזו כלאוס"ס זה שגל ומתפשט והולך ותולה חזיר כן אלו נפוחות ותפוחות צאורי: **מן הלוסיס.** ההרים הגבוהים שמשם נופה למרחוק: **מאי משמע.** מהיכל ילפת שדבש צא מן ההרים: **כדמתרגם רב יוסף.** כאשר מעשינה הדבורים: **כל הנלוך.** המערה מכלי טהור לכלי טמא אין הקילות מוצרפן להיות חיבור לטמא את מה שצמוך הכלי שהוא מערה ממנו: **חון מדבש זיפון.** שהוא עב מאלד והרי הוא כמחוצר ככשהקילות פוסק הוא הולך מלמטה למעלה והכי אמרינן (ס) צמדות: **הלפחא.** צרשק"א צלע"ז שהן עבות (ס) ונכנסת השעוה עם הדבש: **שמויפין זו.** ממוך שהוא טוב ועצ מערצין זו מיס ויין ואין נכרות זו: **שמויפין.** שקניס והולכי רכיל: **שמאמיניס כהקדוש ציוך הוא.** לוותר ממונס לנוי הדור מלוה ולצדקה ולהולאת צבות וימיס טוויס: **שיסבנו שולתנס לעסיד לנא.** שאין מקבלין שזר שלם. והכי משמע כי מי צו ליום הצא את הדקיקים: **קטנוס.** קטנות אמנה: **קטני רשעי צני ישראל.** שמתו כשפן קטנים: **שמבובין**

עליו אלא שאין דורו זכאין לכך נתנו עיניהם בשמואל הקמן וכשמת הספידוהו הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל ואף הוא אמר בשעת מיתתו שמעון וישמעאל לחרבא וחברוהו לקטלא ושאר עמא לביזא ועקן סגיאי עתידין למיתי על עמא ואף על ר' יהודה בן בבא בקשו לומר הי חסיד הי עניו אלא שנמרפה שעה שאין מספידין על הרוגי מלכות: **משחרב בהמ"ק במל השמיר כו': ת"ר** (ס) שמיר שבו בנה שלמה את בהמ"ק שנא' (ס) והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה הדברים ככתבן דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר כל אלה אבנים יקרות וגו' מגורות במגרה אם כן מה ת"ל לא נשמע בבית בהבנתו * שהיה מתקין מבחוץ ומכנים מבפנים אמר רבי נראין דברי רבי יהודה * באבני מקדש ודברי ר' נחמיה באבני ביתו ור' נחמיה שמיר למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא אבנים הללו אין כותבין אותן כדיו משום שנאמר פתוחי חותם ואין מסרטיין עליהם באיזמל משום שנאמר במלואותם אלא כותב עליהם כדיו ומראה להן שמיר מבחוץ והן נבקעות מאליתן כתאינה זו שנבקעת בימות החמה ואינה חסירה כלום וכבקעה זו שנבקעת בימות הגשמים ואינה חסירה כלום ת"ר (ס) שמיר זה ברייתו כשעורה ומששת ימי בראשית נברא ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו במה משמרין אותו כורכין אותו בספוגין של צמר ומניחין אותו (ס) באיטני של אבר מליאה סובי שעורין אמר רבי אמי * משחרב מקדש ראשון בטלה שירא פרנדא וזכוכית לבנה תניא נמי הכי משחרב מקדש ראשון בטלה שירא פרנדא וזכוכית לבנה ורכב ברזל וי"א אף יין קרוש הבא משניר הדומה כעיוגולי דבילה: **ונופת צופים:** מאי נופת צופים אמר רב סולת שצפה על גבי נפה ודומה לעיסה שנילושה בדבש ושמן ולוי אמר שתי ככרות הנדבקות בתנור ותופחות ובאות עד שמגיעות זו לזו ורבי יהושע בן לוי אמר זה דבש הבא מן (ס) הציפאי מאי משמע כדמתרגם (ס) רב ששת כמא דנתון דבריאתה ושיטין ברומי עלמא ומתיין דובשא מעישיבי טורא תנן התם (ס) כל הנצוק טהור חוץ מדבש זיפים והציפחים מאי זיפים אמר רבי יוחנן דבש שמויפין בו וריש לקיש אמר על שם מקומו כדכתיב * ויף וטלם ובעלות כיוצא בדבר אתה אומר רבי בבא הזיפים ויאמרו לשאלו הלא דוד וגו' מאי זיפים אמר רבי יוחנן בני אדם המזויפין דבריהם ורבי אלעזר אומר על שם מקומן כדכתיב זיף וטלם ובעלות: **ופסקן אנשי אמנה:** אמר רבי יצחק אלו בני אדם שהן מאמינין בהקב"ה דתניא רבי אליעזר הגדול אומר כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקמני אמנה (ס) והיינו דאמר ר' אלעזר מאי דכתיב (ס) כי מי בז ליום קטנות מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנן לעתיד לבא קטנות שהיה בהן שלא האמינו בהקב"ה רבא אמר אלו קמני בני רשעי ישראל שמבובין

(ס) צ"ל שמואל ודוד כ"ה כע"י (ס) וימא עג: ע"י שס ו"ע (ס) סנהדרין יא. וימא ט: [מוספתא פ"יג], (ד) [מוספתא פט"ו], (ה) [מוספתא פט"ו ע"ש], (ו) [גיר' הערוך צטני פ"י מן ושמט צטנא ערך טן ר' א] (ז) [ע"י מוס' שנת כ: ד"ה אבן ומוס' צ"מ ט: ד"ה צוכות וזולין פד: ד"ה צוביאת], (ח) [צ"ל הנופס וכו"מ בצרי"ש וכו"א בחי"ט], (ט) [ס"א רב יוסף, (ס) מכשירין פ"ה מ"ט מזר ג, (ז) צ"ל צאמר למען אצטו הילך במורנו כן איתא צילקוט רמז רכ"ח], (ז) [ע"י יעב"ז], (ט) [צרי"ש מלכות הרשעה], (ח) [צרי"ש צע"י חמ"ן], (ט) [צנוף רש"י, (ס) דברים א, (ז) צ"ל מנכשירין פ"ה מ"ט].

הגהות הב"ח

(א) גב' דלרוס אלהים בימי זכריהו המבין צדקות האלהים לכל וימא כל נמקן: (ב) רש"י ד"ה וימני סליק פעמים עולה מאלד והרי הוא כמחוצר ככשהקילות פוסק הוא הולך מלמטה למעלה והכי אמרינן (ס) צמדות: **הלפחא.** צרשק"א צלע"ז שהן עבות (ס) ונכנסת השעוה עם הדבש: **שמויפין זו.** ממוך שהוא טוב ועצ מערצין זו מיס ויין ואין נכרות זו: **שמויפין.** שקניס והולכי רכיל: **שמאמיניס כהקדוש ציוך הוא.** לוותר ממונס לנוי הדור מלוה ולצדקה ולהולאת צבות וימיס טוויס: **שיסבנו שולתנס לעסיד לנא.** שאין מקבלין שזר שלם. והכי משמע כי מי צו ליום הצא את הדקיקים: **קטנוס.** קטנות אמנה: **קטני רשעי צני ישראל.** שמתו כשפן קטנים: **שמבובין**

גליון הש"ס

גב' באבני מקדש. ע"י נכנסת תמיד פ"א וצדכרי המפרש ש ד"ה אמר אבי דמתקין ומימי מעיקרא: שם משחרב מקדש ראשון ובה. ע"י שנת כ ע"י מד"ה אבן חולין פד ע"י ד"ה סוגיות: רש"י ד"ה (ד"ה) לקטלא ור"ה בן תרדיון ובה. כדאיתא צע"ז ד' יח ע"א:

מוסף רש"י

שהרי שאל צדוק. כשהיה דוד בונה מפני אכזלום (יחזא עג.). ויעל אביתר. ומלך צדק עולם ושאל צאורים ותומים ולא עלתה לו ונסתלק מן הכהונה שנאמר ויעל אציתר (ס). כל הניצוק טהור. כל משקין שמריקין מכלי אל כלי אצ"פ שמתו מתחון וקילות יורד משפה לשפה, לא נעשה חיבור כדי לטמא העליון, הרוץ מדבש דיפים. מאותו דבש שהוא עבה ויכולן לייפס לעכר צו משקין אחרים, והצפוחים. כמו לכפוחים כדכט, צרישקרי"ש צלע"ז, והואיל והן עבין נעשה מתחון כמו מחוצר לעליון, שהקילות היורד למטה למשקין עמאין נעשה סולו עמא ואפילו העליון, אלל דבש עליו שאינו עב הואיל וכלל הוא ניקוס שזו טהור ככל המשקין (מ"ד ג.).